

DM-001-007403

Seat No. _____

M. S. W. (Sem. - IV) (CBCS) Examination

April / May - 2015

**Sweet : 4003 Labour Welfare & Social Security
(Old Course)**

Faculty Code : 001

Subject Code : 007403

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks :70

1 MCQ :

20

(૧) કામદાર અકસ્માત અધિનિયમ વળતર કાયદો ક્યારથી અમલમાં આવ્યો ?

(અ) ૧૯૫૪

(બ) ૧૯૦૯

(ક) ૧૯૨૩

(ડ) એક પણ નહિ.

(૨) માતૃત્વ અને પ્રસૂતિ અધિનિયમ કાયદો ક્યારથી અમલમાં આવ્યો ?

(અ) ૧૯૫૨

(બ) ૧૯૭૯

(ક) ૧૯૬૧

(ડ) એક પણ નહી

(૩) કામદાર રાજ્ય વીમા અધિનિયમ કાયદો ક્યારથી અમલમાં આવ્યો ?

(અ) ૧૯૩૪

(બ) ૧૯૧૯

(ક) ૧૯૪૮

(ડ) એક પણ નહી

(૪) ગ્રેયુઈટી ચુકવણી અધિનિયમ કાયદો ક્યારથી અમલમાં આવ્યો ?

(અ) ૧૯૫૫

(બ) ૧૯૩૯

(ક) ૧૯૭૨

(ડ) એક પણ નહી

(૫) ભવિષ્યનીધિ અને અન્ય જોગવાઈઓનો કાયદો ક્યારથી અમલમાં આવ્યો ?

(અ) ૧૯૫૯

(બ) ૧૯૩૬

(ક) ૧૯૫૨

(ડ) એક પણ નહી

- (૬) લઘુત્તમ વેતનના દરો કોણ નક્કી કરે છે ?
- (અ) રાજ્ય સરકાર (બ) લેબર કોર્ટ
(ક) કેન્દ્ર સરકાર (ડ) કારખાના માલિક
- (૭) ઔદ્યોગિક તકરારના કાયદાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય શું ?
- (અ) ઔદ્યોગિક શાંતિ (બ) પર્યાવરણ સુરક્ષા
(ક) સામાજિક શાંતિ (ડ) એક પણ નહી
- (૮) લઘુત્તમ વેતન અધિનિયમ કાયદો ક્યારથી અમલમાં આવ્યો ?
- (અ) ૧૯૫૪ (બ) ૧૯૦૯
(ક) ૧૯૪૮ (ડ) એક પણ નહી
- (૯) હડતાળ કોનું હથિયાર છે ?
- (અ) માલિક (બ) કર્મચારી
(ક) પોલીસ (ડ) મજૂર પ્રતિનિધિ
- (૧૦) કારખાનાનો કાયદો ક્યારથી અમલમાં આવ્યો ?
- (અ) ૧૯૫૪ (બ) ૧૯૦૯
(ક) ૧૯૪૮ (ડ) એક પણ નહી
- (૧૧) અકસ્માત એટલે શું ?
- (અ) કાર્ય સ્થળે થતો અકસ્માત
(બ) કાર્ય સમયે થતો અકસ્માત
(ક) કાર્યના પરીણામે થતો અકસ્માત
(ડ) ઉપરના બધા જ
- (૧૨) કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજના અન્વયે મળતા લાભો
- (અ) બિમારીમાં દવાઓ
(બ) કામદારના કુટુંબીજનોને પણ દવાઓ
(ક) અકસ્માત વળતર
(ડ) ઉપરના બધા જ

(૧૩) ભારતમાં સામાજિક સુરક્ષાના કાયદાના અમલીકરણની જવાબદારી કોની ?

- (અ) રાજ્ય સરકાર (બ) કેન્દ્ર સરકાર
(ક) બંને સરકાર (ડ) એક પણ નહીં

(૧૪) E.P.F. એટલે શું ?

- (અ) Employees State Insurance
(બ) Employees Gratuity
(ક) Employees Provident Fund
(ડ) એક પણ નહીં

(૧૫) કામદાર અકસ્માત અધિનિયમ શેમાં લાગુ પડે છે ?

- (અ) વેતન (બ) માંદગી
(ક) અકસ્માત (ડ) એક પણ નહીં

(૧૬) કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજનાનો કાયદો શેના માટેનો છે ?

- (અ) અકસ્માત (બ) સલામતી
(ક) વીમા (ડ) સ્વાસ્થ્ય

(૧૭) વેઠપ્રથા એટલે શું ?

- (અ) Bonded labour (બ) Contact labour
(ક) Migrant labour (ડ) એક પણ નહીં

(૧૮) કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજના કાયદો ક્યારે ઘડવામાં આવ્યો ?

- (અ) ૧૯૪૭ (બ) ૧૯૪૮
(ક) ૧૯૫૩ (ડ) ૧૯૭૫

(૧૯) સ્થળાંતરીત મજૂરો માટે કયો કાયદો ઘડવામાં આવ્યો છે ?

- (અ) Bonded labour Act (બ) Contact labour Act
(ક) Migrant labour Act (ડ) એક પણ નહીં

(૨૦) સામાજિક સુરક્ષાની કઈ યોજના ત્રિપક્ષીય છે ?

- (અ) કર્મચારી ભવિષ્યનીધિ
(બ) અકસ્માત વળતર
(ક) કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજના
(ડ) એક પણ નહીં

- 2 નિબંધાત્મક પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (કોઈપણ એક) 10
- (૧) સામાજિક સુરક્ષાની વિભાવના જણાવી સામાજિક સુરક્ષાના હેતુઓ અને ઉદ્દેશ્ય જણાવો.
- (૨) સામાજિક સુરક્ષાની વિભાવના જણાવી સામાજિક સુરક્ષા સંબંધી પાંચ કાયદાઓ જણાવો.
- 3 ટૂંકમાં પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (કોઈપણ ચાર) 20
- (૧) કામદાર કલ્યાણ હેતુઓ અને ઉદ્દેશ્ય જણાવો.
- (૨) કામદાર કલ્યાણનું કાર્યક્ષેત્ર જણાવો.
- (૩) શ્રમ કલ્યાણની વૈધાનિક જોગવાઈઓ સ્પષ્ટ કરો.
- (૪) ક્ષમ કલ્યાણની બિન વૈધાનિક જોગવાઈઓ સ્પષ્ટ કરો.
- (૫) શ્રમ કલ્યાણના અધિકારીની ફરજો જણાવો.
- 4 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈપણ પાંચ) 10
- (૧) કામદાર કલ્યાણની ભૂમિકા જણાવો.
- (૨) કામદાર કલ્યાણમાં વ્યવસ્થાપનની ભૂમિકા જણાવો.
- (૩) કામદાર કલ્યાણમાં મજૂર સંગઠનની ભૂમિકા જણાવો.
- (૪) મજૂર કલ્યાણના સિદ્ધાંતો જણાવો.
- (૫) મજૂર કલ્યાણના હેતુઓ જણાવો.
- (૬) કામદાર કલ્યાણની આવશ્યકતા જણાવો.
- 5 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (એક બે વાક્ય) (કોઈ પણ દસ) 10
- (૧) પોલિસ વિચારધારા એટલે શું ?
- (૨) ધાર્મિક વિચારધારા એટલે શું ?
- (૩) માનવતાવાદી વિચારધારા એટલે શું ?
- (૪) વાલીપણની વિચારધારા એટલે શું ?
- (૫) જાહેર સંપર્ક સંબંધની વિચારધારા જણાવો.
- (૬) વૈધાનિક જોગવાઈઓ એટલે શું ?
- (૭) બિન વૈધાનિક જોગવાઈઓ એટલે શું ?
- (૮) બાળમજૂર એટલે શું ?
- (૯) કારીગર એટલે શું ?
- (૧૦) કારખાનું એટલે શું ?
- (૧૧) નિયુક્તિ એટલે શું ?

ENGLISH VERSION

1 Write MCQ :

20

- (1) When did Workman (Accident) Compensation Act came into force?
(A) 1954 (B) 1909
(C) 1923 (D) None of them
- (2) When did Maternity Benefit Act come into force?
(A) 1952 (B) 1979
(C) 1961 (D) None of them
- (3) When did ESIC act come into force?
(A) 1934 (B) 1919
(C) 1948 (D) None of them
- (4) When did Payment of Gratuity Act come into force?
(A) 1955 (B) 1939
(C) 1972 (D) None of them
- (5) When did Provident Fund Act come into force?
(A) 1959 (B) 1936
(C) 1952 (D) None of them
- (6) Who decides minimum wage?
(A) State Govt. (B) Labor court
(C) Central Govt. (D) Factory owner
- (7) What is the main purpose of Industrial Disputes Act?
(A) Industrial peace (B) Environment safety
(C) Social peace (D) None
- (8) When did Minimum Wage Act come into force?
(A) 1854 (B) 1809
(C) 1948 (D) None of them
- (9) Whose weapon is strike?
(A) Owner (B) Employee
(C) Police (D) Union leader

- (10) When did Factory Act come into force?
(A) 1954 (B) 1909
(C) 1948 (D) None of them
- (11) What is meant by accident?
(A) Accident in work place (B) Accident during work
(C) Accident due to work (D) All of them
- (12) What are benefits of ESIC Act?
(A) Medical Sickness
(B) Medicine to employee family
(C) Accident compensation
(D) All of these
- (13) Who is responsible for implementation of social security law in India?
(A) State Govt (B) Central Govt.
(C) Both (A) & (B) (D) None of them
- (14) What is EPF?
(A) Employee State Insurance
(B) Employee Gratuity
(C) Employee Provident Fund
(D) None of them
- (15) Where does Workmen accident Act imply?
(A) Wage (B) Sickness
(C) Accident (D) None of them
- (16) For what is ESIC Act?
(A) Accident (B) Safety
(C) Insurance (D) Health
- (17) What is veth pratha?
(A) Bonded labor (B) Contract labor
(C) Migrant labor (D) None of them

- (18) When was ESIC established?
- (A) 1947 (B) 1948
(C) 1953 (D) None of them
- (19) Which Act is for migrant worker?
- (A) Bonded labor (B) Contract labor
(C) Migrant labor (D) None of them
- (20) Which scheme of social security is a three fold?
- (A) EPF
(B) Accident Compensation
(C) ESIC
(D) None of them

2 Answer in detail mentioned questions: **(Any One)** **10**

- (1) Give the definition of social security & explain its objectives and purpose.
- (2) Explain the meaning & definition of social security & write any five laws related to it.

3 Give the notes in detail : **(Any Four)** **20**

- (1) Explain the objectives & functions of labor welfare.
- (2) Explain the scope of labor welfare.
- (3) State the legislative provision of labor welfare.
- (4) State the non-legislative provisions of labor welfare.
- (5) Explain the Duties of Labor Welfare officer.

4 Give answers in brief : (Any Five) 10

- (1) Role of labor welfare.
- (2) Role of management in labor welfare.
- (3) Role of trade union in labor welfare.
- (4) Principles of labor welfare
- (5) Objectives of labor welfare
- (6) Need of labor welfare

5 Give answers in one sentence : (any ten) 10

- (1) What is police thought/belief?
  - (2) What is religious thought/belief?
  - (3) What is humanity thought/belief?
  - (4) What is parental thought/belief?
  - (5) Explain the thought/belief of public contact relation.
  - (6) What are legislative provisions?
  - (7) What are non-legislative provisions?
  - (8) What is child labor?
  - (9) What do you mean by Artisan?
  - (10) What is factory?
  - (11) What is recruitment?
-